

Bent Høie
Helse- og omsorgsdepartementet

16. September, 2015

VEDRØRENDE RUSPOLITIKK OG MENNESKERETTIGHETER.

Vi i Alliansen for en Rettighetsorientert Ruspolitikk (AROD) kontakter deg herved i håp om at du vil hjelpe oss å utrede en problemstilling som direkte berører rettighetsbildet til rundt fem prosent av befolkningen—og som indirekte angår også alle andre.

Saken er den at et stadig mer overveldende bevisbilde tyder på at narkotikalovgivningen har et uoverkommelig forklaringsproblem målt opp mot sentrale konvensjonsmessige prinsipper, og at den således forbryter seg mot helt grunnleggende menneskerettsbestemmelser.

Nå er dette en problemstilling som Helse- og omsorgsdepartementet i lengre tid har vært kjent med; departementet har over en årrekke mottatt dokumentasjon som viser hvordan narkotikaloven har et tilsynelatende uoverkommelig forklaringsproblem målt opp mot likhetsprinsippet og forholdsmessighetsprinsippet,¹ så vi skal ikke bruke tid her på å gå videre inn i detaljbildet. Vi vil bare benytte denne anledningen til å klargjøre legaliserings-tilhengernes ankepunkter mot forbudslinjen ytterligere, og derfor mottar du nå boken *To End a War* (se vedlegg).

Denne boken samler problembildet på en oversiktlig måte og viser hvordan dagens lovgivning kan sies å forbryte seg mot menneskerettighetskonvensjonene. Du kan også, om du ønsker ytterligere dokumentasjon rundt dette, gå inn på våre nettsider. På leserommet vårt vil du finne et solid utvalg faglitteratur som bekrefter det ruspolitiske faktabildet slik det

¹ Deres ref. 13/1143.

er oppsummert i *To End a War*, og som du kan se der er det bred enighet både blant jurister og rusforskere om at narkotikalovgivningen representerer en uforholdsmessig, vilkårlig og diskriminerende praksis.

Vi vil understreke at hvis det virkelig stemmer, så er det ingen tvil om at vi har med en menneskerettsforbrytelse å gjøre. Det er konvensjonenes formål er å beskytte oss mot den slags lover, og som leder for helse- og omsorgsdepartementet ber vi deg å sørge for at problemstillingen får den oppmerksomheten den fortjener. Dere har jo et klart ansvar for å ivareta det norske folks helsebilde; et overveldende flertall av rusforskere vil si at forbudslinjen selv er skyld i problembildet slik vi kjenner det i dag, og nå som vi har gitt dere overveldende dokumentasjon på hva vi mener er forbudslinjens forklaringsproblem målt opp mot menneskerettighetene, ber vi om at alle sider av sakskomplekset blir tilfredsstillende belyst under påsyn av en uavhengig, upartisk og kompetent kommisjon.

Ettersom forbudslinjen er et internasjonalt anliggende, satt i system av FN selv, vil det mest hensiktsmessige være om forholdet mellom menneskerettighetskonvensjonene og ruspolitikken blir utredet på internasjonalt nivå. Som du sikkert vet skal generalforsamlingen ha en spesialsesjon om ruspolitikk i 2016, og vi ser derfor helst at du sørger for å få problemstillingen satt på dagsordenen der.²

Vi ser frem til å høre fra deg om dette, men uansett om det blir en nasjonal eller internasjonal kommisjon som i første rekke skal se på saken er det fire spørsmål som forbudstilhengerne må kunne besvare til en uavhengig, upartisk og kompetent retts tilfredsstillelse. Forutsatt at de anerkjenner den rettighetsorienterte debatten er disse spørsmålene rimelig sammenfallende og de kan, for å bruke cannabis som eksempel, formuleres slik:

- Ettersom samtlige seriøse sammenligninger av problembildet forbundet med cannabis og stoffer som alkohol og tobakk viser at de lovlige rusmidlene ikke bare er mer helseskadelige, men at det samfunnsmessige skadebildet forbundet med dem også er verre: *Hvordan vil dere som offentlige tjenestemenn forsvare dagens ruspolitikk? Hvordan kan dere, uten å bygge deres ruspolitikk på en diskriminerende praksis—og således forbryte dere mot likhetsprinsippet—argumentere for en helsepolitisk tilnærming til brukerne av alkohol og en fortsatt kriminalisering av cannabisbrukere?*
- Ettersom det er den samme tilbuds- og etterspørselsproblematikken som ligger til grunn for populariteten til de legale og de illegale stoffene, og ettersom det er de

² Vedlagt følger også et brev vi har sendt til CND i forbindelse med forberedelsesprosessen til dette møtet. Vi ber deg se nærmere på dette, ettersom det vil klargjøre en del ting i forhold til FNs og medlemsstatenes ansvarsbilde.

samme varierende brukermønstrene involvert: *Hvordan vil dere rettferdiggjøre forfølgelsen og demoniseringen av narkotikalovbryterne? Hva har en cannabisprodusent, transportør, eller selger gjort av forbrytelser mot samfunnsstoffet som en alkoholprodusent, transportør, eller selger ikke har gjort?*

- Ettersom et overveldende flertall av rusforskerne påpeker at narkotikalovgivningen har hatt verre ringvirkninger for samfunnet generelt og brukerne spesielt enn det narkotikabruken i seg selv ville hatt, og ettersom stadig flere organisasjoner og fagpaneler utgir rapporter som konkluderer med det samme: Hvordan kan dere ut fra det økende evidensbildet som tyder på at kuren (cannabisforbudet) er verre enn sykdommen (cannabisbruken) forsvare forbudslinjen målt opp mot forholdsmessighetsprinsippet?
- Ettersom et flertall av ruspolitiske eksperter er enige i at det var en moralsk panikk bak kriminaliseringen av cannabis; ettersom disse forskerne er enige i at dagens klassifisering i Schedule 1 er fornuftsstridig; ettersom faglitteratur som James Ostrowski, *Answering the Critics of Drug Legalization*, Douglas Husak, *Drugs and Rights*, og David A.J. Richards, *Sex, Drugs, Death, and the Law* har plukket fra hverandre samtlige av forbudstilhengernes argumenter; ettersom fagfolk som Eva Bertram, Morris Blachman, Kenneth Sharpe and Peter Andreas har dokumentert iboende defekter ved forbudsstrategien som umulig kan bøtes på; ettersom en uavhengig, upartisk og kompetent kommisjon (Cannabis-tribunalet i Haag 2008) allerede har sett på saken og konkludert med at forbudstilhengernes argumenter er “absolutt verdiløse” og “basert på feilaktige premisser”, og ettersom dagens lovgivning således synes å hente sin troverdighet fra fordommer og ren uvitenhet: Tatt i betraktning at fiendebildet forbundet med cannabis har vist seg høyst overdimensjonert; tatt i betraktning at dagens skille mellom lovlige og ulovlige stoffer ikke kan forsvares rasjonelt; tatt i betraktning at bevisbildet som tyder på at narkotikaloven har feilet i å redusere tilbuds- og etterspørselsproblematikken blir stadig mer formidabelt; tatt i betraktning at amerikanske og europeiske avkriminaliseringseksperimenter har vist at en helsepolitisk tilnærming er langt mer hensiktsmessig når det gjelder å redusere problembildet som følger med rusmisbruk; tatt i betraktning at skadebildet som følger med forbudslinjen har blitt så overveldende at det nå truer med å underminere vår åpne og frie samfunnsorden; tatt i betraktning at forbudstilhengernes argumenter er grundig tilbakevist av fagfolk, og tatt i betraktning at forbudslinjen ikke lenger kan rettferdiggjøres med (1) at den hindrer/reducerer forskjellige typer kriminalitet, (2) at den beskytter unge og samfunnets sunnhet, (3) at rusmisbruk har store sosiale og økonomiske omkostninger, (4) at cannabisbruk er umoralsk, (5) at det er selvdestruktivt, farlig, og kan resultere i et omfattende skadebilde, inkludert avhengighet, sykdom og død, (6) at cannabis er

en inngangsport til sterkere stoffer, (7) at bruken ikke er en offerløs forbrytelse fordi den kan gå ut over andre, og (8) at vi ikke kjenner konsekvensene av en legalisering: *Alt dette tatt i betraktning, hvilke overbevisende grunner kan det være for å beholde forbudet, og på hvilken måte kan det sies å representere en fornuftig avveining av de tungtveiende hensyn som skal tas til individets krav på frihet og samfunnets behov for trygghet?*³

Dette er essensen i den rettighetsorienterte debatten og om forbudslinjen virkelig har sitt på det tørre målt opp mot menneskerettighetene burde det være relativt uproblematisk for forbudstilhengerne å besvare disse spørsmålene.

Nå har det imidlertid vist seg å være enkelte forbudstilhengere, i departementene og andre steder, som ikke er helt komfortable med den rettighetsorienterte debatten. Av forskjellige grunner vil de helst slippe å forholde seg til det ruspolitiske og menneskerettslige faktabildet, og om noen av våre tjenestemenn, vel vitende om at de vanskelig kan svare for seg på disse spørsmålene, skulle gå til det skritt å fornekte selve rettmessigheten til den rettighetsorienterte debatten, da må de kunne ugyldiggjøre denne argumentasjonsrekken og besvare det følgende spørsmålet:

- Ettersom utgangspunktet vårt rettssystem henter sin legitimitet fra er at individet skal ha så stor grad av frihet, ansvar og selvbestemmelse over sitt liv som overhodet praktisk mulig (det vil si, som er forenlig med en tilsvarende grad av rettigheter og friheter for alle andre); ettersom enhver innskrenkning i våre rettigheter og friheter må kunne begrunnes ut fra tungtveiende samfunnsmessige hensyn (det vil si, de må være nødvendige for å beskytte fellesskapet og andres rettighetsbilde); ettersom menneskerettighetenes formål er å sørge for at teori og praksis er to sider av samme sak, og at individet er beskyttet mot uforholdsmessige, diskriminerende og vilkårlige inngrep; ettersom selve kjernen i menneskerettighetskonvensjonene derfor er visse prinsipper, prinsipper som er avledet fra Helhetskonseptet, som avspeiles i alle livsbekreftende normer og verdier, og som samler konstitusjonell rett, samfunnskontraktstenkning og moral teori i et felles rammeverk; ettersom de forskjellige artikkelene i menneskerettskonvensjonene er et resultat av disse prinsippene og artikulert for å fremme dem slik at deres lys kan bre om seg i tråd med samfunnets modningsprosess; ettersom disse konvensjonene således er opprettet for å beskytte alle mennesker, *uten unntak*, mot diskriminerende, vilkårlige og uforholdsmessige lover; ettersom dette opplagt nok også inkluderer verdens 200-300 millioner

³ Du finner kildehenvisninger og videre dokumentasjon for samtlige av disse påstandene i *To End a War. For et samlet oversiktsbilde over problembildet rundt cannabis og hvordan forutsetningene for forbudslinjen ikke holder mål, se også International Centre for Science in Drug Policy, State of the Evidence: Cannabis Use and Regulation, 2015.*

narkotikabrukere, og ettersom menneskerettighetskonvensjonenes formål derfor er å ivareta rettighetsbildet til også disse menneskene: Tatt i betraktning at dere som offentlige tjenestemenn er programforpliktet til å kjempe for menneskerettighetene og beskytte borgernes rettighetsbilde; tatt i betraktning at prinsippene dere har plikt til å forsvare etablerer visse kriterier som alle lover må oppfylle for å være legitime; tatt i betraktning at legaliseringstilhengerne har lagt frem overveldende dokumentasjon som viser at narkotikalovgivningen har er uoverkommelig forklaringsproblem målt opp mot disse kriteriene; tatt i betraktning at forbudslinjens samfunnsmessige funksjon og konsekvens har vært så fryktelig at den tilfredsstillende kravene til en forbrytelse mot menneskeheten; tatt i betraktning at legaliseringstilhengerne har fremlagt dokumentasjon på at ledende ruspolitiske aktører og jussprofessorer har konkludert med det samme; tatt i betraktning at tidligere offentlige tjenestemenn av slik status som FNs generalsekretær og høykommissær for menneskerettigheter er blant de som bekreftet dette faktabildet; tatt i betraktning at dere har blitt fremlagt fire spørsmål som må besvares til en uavhengig, upartisk og kompetent kommisjons tilfredsstillende om disse fagfolkene konklusjoner skal ugyldiggjøres; tatt i betraktning at forbudslinjen aldri tidligere har vært underlagt fornuftsbasert kontroll og at våre tjenestemenn så langt har nektet så besvare disse spørsmålene; tatt i betraktning at vår status som rettsstat avhenger av at de blir besvart, men at våre tjenestemenn i stedet har unndratt seg sine folkerettslige forpliktelser og nektet oss retten til et effektivt rettsmiddel; tatt i betraktning at opp til 300 millioner brukere av de illegale stoffene således er uten menneskerettighetenes beskyttelse, og at samfunnskontraktens gyldighet og deres troverdighet som offentlige tjenestemenn avhenger av i hvilken grad dere tar deres ansvar for menneskerettighetene alvorlig; tatt i betraktning at deres plikter ikke bare i forhold til verdens narkotikabrukere, men menneskeheten generelt, rettsstatens grunnprinsipper og menneskerettighetskonvensjonene er unektelige; tatt i betraktning at det objektivt sett ikke finnes noen tvil om at legaliseringstilhengernes bekymringer er legitime og at dere, for å ivareta deres folkerettslige forpliktelser, nå må se til at menneskerettighetene anerkjennes, at problemstillingen blir seriøst utredet, og at disse spørsmålene blir forsvarlig besvart; tatt i betraktning at om dere nekter å gjøre dette uten at dere gir oss en tilfredsstillende respons på denne henvendelsen (hvilket vil si at dere gjør grundig rede for hvor i denne argumentasjonsrekken dere er uenige og/eller hva dere vil ha av videre dokumentasjon for å ta påstandene våre seriøst) så vil det være opplagt for enhver som vil se at deres motstand mot ruspolitisk nytenkning er blind; at den er motivert av ignoranse og mindre edle hensikter, og at dere misbruker deres autoritet i et forsøk på å motarbeide fremveksten av menneskerettighetene; tatt i betraktning at dere, ved å gjøre det, viser dere som korrupte tjenestemenn, samfunnsfiender i ledtog med krigsprofitører og

kjeltringer som gjør hva dere kan for å underminere rettsstatens grunnprinsipper heller enn å anerkjenne dem; og tatt i betraktning at dere, ved å gjøre det, stiller dere åpne for straffeforfølgelse for overlatt å ta del i forbrytelser mot menneskeheten: *Alt dette tatt i betraktning, hvordan vil dere forsvare deres grunner for å hevde at menneskerettighetene ikke gjelder narkotikalovgivningen? Hvordan vil dere forsvare deres ståsted og oppfatning om at narkotikabrukerne på en eller annen måte er unntatt en rettighetskatalog som vi alle er født med og som vi alle skal nyte godt av?*

Dette er den store utfordringen som forbudstilhengerne nå står overfor, og om de ønsker å fortsette sin ruspolitiske tilnærming må forbudstilhengerne i departementet (og andre steder) kunne svare for seg i forhold til problemstillingen slik den her er definert. Viktigheten av at de *gjør det* kan umulig overdrives, for *bare ved å gjøre det* kan de føle seg på trygg grunn; *bare ved å gjøre det* kan de vise oss at forbudslinjen er forenlig med menneskerettsbestemmelsene; *bare ved å gjøre det* kan de forsikre brukerne av de illegale stoffene om at rettighetsbildet deres er ivaretatt; og *bare ved å gjøre det* kan statsmakten vise seg som en rettsstat.

Nå som du og ditt departement er ansvarliggjort i forhold til denne problemstillingen er deres folkerettslige forpliktelser helt klare. *To End a War* sier mer om den saken, og som representanter for rusbrukere og menneskerettsforkjempere verden over forventer vi intet mindre enn at dere tar rettighetsbildet vårt på alvor.

Vi ber dere derfor om at dere etterkommer vårt krav og bistår oss i opprettelsen av en slik uavhengig, upartisk og kompetent kommisjon hvor forholdet mellom menneskerettighetene og ruspolitikken kan bli forsvarlig belyst.

På vegne av verdens brukerbefolkning og menneskerettighetsforkjempere ser vi frem til å høre fra deg om dette, og vi håper at det skal være mulig å få til en konstruktivt orientert dialog som er alle parter verdig.

Vennlig hilsen

Stian Simonsen
Nestleder, AROD.